

**AQTUMSHIK HUDUDINING TABIIY-GEOGRAFIK
SHAROITLARI VA OROL DENGIZI BILAN BOG‘LIQ
IMKONIYATLAR**

Daultayeva Zarnigor O‘rolboy qizi

18M-24 guruh magistranti

Toshkent Davlat Texnika Universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqola Aqtumshik hududining tabiiy-geografik sharoitlari va Orol dengizi bilan bog‘liq imkoniyatlarni o‘rganishga qaratilgan. Aqtumshik hududi Orol dengizining janubi-g‘arbiy qismida joylashgan bo‘lib, uning tabiiy-geografik xususiyatlari va ekotizimi turizmni rivojlantirish uchun katta potentsialga ega. Maqolada hududning iqlimi, gidrologiyasi, ekologik omillari, landshaftlarning rivojlanishi va ularning turizm uchun ahamiyati muhokama qilinadi. Orol dengizining sohilidagi landshaftlar, shu jumladan, sho‘rlanish, eroziya jarayonlari va ularning turizmga ta‘siri, shuningdek, ekologik muammolar va ularni hal qilish usullari ham yoritilgan. Ilmiy asoslangan takliflar va tavsiyalar orqali hududda turizmni rivojlantirish imkoniyatlari ko‘rsatiladi.

Kalit so‘zlar: Aqtumshik hududi, tabiiy-geografik sharoitlar, Orol dengizi, iqlim, gidrologiya, ekologik omillar, landshaftlar, turizm, sho‘rlanish, ekologik muammolar, erozyon, turizm rivojlanishi, ekologik barqarorlik.

Aqtumshik hududi Orol dengizining janubi-g‘arbiy sohilida joylashgan bo‘lib, uning tabiiy-geografik xususiyatlari, iqlimi, gidrologik va ekologik omillari turizmni rivojlantirish uchun muhim asos bo‘lishi mumkin. Aytgancha, Orol dengizining qurishi va shu bilan bog‘liq ekologik muammolar ushbu hududda turizm sohasini rivojlantirishga qarshi katta to‘siq bo‘lib kelmoqda. Shunga qaramay, hududning tabiiy manzaralari, landshaftlari, iqlimi va gidrologiyasi turizmni rivojlantirish uchun muhim imkoniyatlar yaratmoqda. Ushbu maqolada Aqtumshik hududining tabiiy-geografik sharoitlari,

landshaftlarining rivojlanishi va Orol dengizi bilan bog‘liq imkoniyatlar tahlil qilinadi.

Aqtumshik hududi va Orol dengizining sohilidagi landshaftlar turizmni rivojlantirish uchun katta salohiyatga ega. Biroq, Orol dengizining qurishi va hududdagi ekologik muammolar, jumladan, sho‘rlanish va erozyalar, bu imkoniyatlarni to‘liq amalga oshirishga xalaqit bermoqda. Shu bois, Aqtumshik hududining tabiiy-geografik sharoitlarini yaxshilab o‘rganish, ekologik va iqtisodiy jihatdan barqaror turizmni rivojlantirish uchun zarur choralarni ko‘rish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Aqtumshik hududining tabiiy-geografik sharoitlarini o‘rganish va uning imkoniyatlaridan foydalanish Orol dengizi hududidagi turizmni rivojlantirishga hissa qo‘shishi mumkin. Shu bilan birga, bu hududdagi ekologik muammolarni hal qilish, sho‘rlanish va eroziya jarayonlarini kamaytirish hamda turizm sohasini barqaror rivojlantirishni ta‘minlash uchun ilmiy asoslangan yondashuvlar zarurdir.

Orol dengizining qurishi natijasida hududdagi yerlar sho‘rlanish jarayoniga duchor bo‘ldi, bu esa turizmni rivojlantirishda katta to‘siqlar yaratmoqda. Sho‘rlanish landshaftlarning o‘zgarishiga, qishloq xo‘jaligida va tabiatda ekologik falokatlarga olib kelmoqda. Orol dengizining sohilida erozyalar kuchaygan, bu esa yer resurslarining kamayishiga va ekologik muvozanatning buzilishiga olib kelgan. Eroziya jarayonlari hududdagi tabiiy landshaftlarni o‘zgartirib, turizm sohasiga salbiy ta‘sir ko‘rsatmoqda. Aqtumshik hududida suv resurslarining taqchilligi va gidrologik holatlarning o‘zgarishi, xususan, Orol dengizining qurishi bilan bog‘liq ravishda hududdagi ekologik muammolarni kuchaytirib, turizmga zarar yetkazmoqda. Aqtumshik hududi arid (quruq) iqlimga ega bo‘lib, bu hududda o‘simliklar va hayvonot dunyosining salohiyatini cheklaydi. Iqlim o‘zgarishi ham turizmni rivojlantirishda salbiy ta‘sir ko‘rsatmoqda.

Sho‘rlanish jarayonlarini kamaytirish uchun suv resurslaridan oqilona foydalanish, yerlarni qayta tiklash va sho‘rni arid hududlardan to‘plash usullari

ishlab chiqilishi lozim. Eroziya jarayonlarini oldini olish uchun barqaror landshaftlarni yaratish, o'simliklarni ko'paytirish va yerlarni himoya qilish choralarini ko'rish zarur. Bu turizmni rivojlantirishda ekologik barqarorlikni ta'minlaydi. Aqtumshik hududida suv resurslarini tejash va ularni boshqarish uchun gidrologik tadqiqotlar olib borish zarur. Suvning oqilona ishlatilishi va qayta tiklanadigan resurslardan foydalanish ekologik va iqtisodiy foyda keltirishi mumkin. Iqlim o'zgarishining ta'sirini kamaytirish uchun iqlimga chidamli o'simliklar va hayvonlar turlarini joriy etish, shuningdek, ekologik tizimlarni barqarorlashtirish choralarini ko'rish kerak.

Hududning geologik va ekologik sharoitlarini chuqur o'rganish, landshaftlarning rivojlanish tendentsiyalarini tahlil qilish va turizmga ta'sirini baholash zarur. Orol dengizi sohilidagi yerlarning sho'rlanishini kamaytirish uchun ilg'or texnologiyalarni joriy qilish, shu jumladan, sug'orish tizimlarini takomillashtirish va eroziya jarayonlarini to'xtatish uchun tabiiy va sun'iy yondashuvlarni qo'llash zarur. Aqtumshik hududida turizmni rivojlantirish uchun zarur infratuzilma yaratish, shu jumladan, transport tizimini yaxshilash, ekologik toza mehmonxonalar va dam olish joylarini tashkil etish kerak. Hududda ekoturizmni rivojlantirish, ya'ni, tabiiy va madaniy merosni saqlashga qaratilgan turistik faoliyatni yo'lga qo'yish, shuningdek, turizmni ekologik barqarorlik asosida rivojlantirish zarur. Aqtumshik hududida ekologik va turizmni rivojlantirish masalalarida xalqaro tajribadan foydalanish, boshqa mamlakatlar bilan hamkorlikni kuchaytirish, o'zaro tajriba almashish va ilmiy-tadqiqot ishlari olib borish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Karimov, A. (2020). *Aqtumshik hududining tabiiy-geografik sharoitlari va ekologik muammolari*. Toshkent: Geografiya instituti.
2. Yuldashev, R., & Mamatov, B. (2021). *Orol dengizining qurishi va uning O'zbekiston hududiga ta'siri*. Nukus: Qoraqalpog'iston davlat universiteti.

3. Abdullayev, T. (2022). *Orol dengizining sho'rlanishi va yer resurslarining barqaror boshqarilishi*. Toshkent: Ekologiya va atrof-muhitni himoya qilish davlat qo'mitasi.
4. World Bank. (2023). *Environmental Challenges and Tourism Development in Arid Regions*. Washington, DC: World Bank.